

Απόστολος Λ. Πιερρής

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

*Αγαθή Μωρία ή Παιδαριώδης Πανουργία;
Ιδού η Απορία!*

*Τί θέλει η Δυτική Αλεπού στη Λέσβο
με τον Σφραγιδοφύλακα εξ Ανατολών
και τον Κρατικό Άξιωματούχο Εκκλησιάρχη
παρουσία της Πολιτικής Ηγεσίας
μιας Αποτυχημένης Πολιτείας;*

Η Λέσβος έλαμψε με την Αιολική αλαζονεύουσα μεγαλομέρεια της αριστείας στην αρχαϊκή εποχή και την μουσική λυρική ποίηση που η Ορφική κεφαλή της χάρισε.

Φημίστηκε επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ως περιβόλι της Ανατολής.

Γελούσε παίζοντας πάντα λουσιμένη στο φως της εναρμόνιας ισόνομίας των στοιχείων, όλβια γη που ξαπλώνει στα κύματα του πορφυρού αρχιπέλαγους κάτω από αδαμάντινο στερέωμα.

Τι θέση έχουν σαυτήν τα φανταχτερά Φαντάσματα και οι γκρίζοι Γραικύλοι;

Συμβολική η σύναξη για άλλους από τους νομιζόμενους λόγους.

Κλυδωνίζεται στην μανιακή καταιγίδα το σκάφος της πολιτείας –
ιδού πλέον βυθίζεται.

Οι κυβερνητήριες Ηγετικές Αναξιοκρατίες του έχουν ένα μόνο νόμο: το προς ώρα συμφέρον της στενής Ολιγαρχίας.

Τραγουδούσε ο Αλκαίος για την αντίστοιχη κατάσταση της όμορφης πατρίδας του:

ἄσυν<ν>νέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν·
τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται,
τὸ δ' ἔνθεν. ἄμμες δ' ὄν τὸ μέσσον
ναῖ φορήμεθα σὺν μελαίνοι,

χείμωνι μόχθεντες μεγάλοι μάλα·
πὲρ μὲν γὰρ ἄντλος ἰστοπέδαν ἔχει,
λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη
καὶ λάκιδες μεγάλαι κατ' αὐτο·
χόλαισι δ' ἄγκυλαι...

Αλκαίος Fr. 54 Reinach-Puech = Fr. 46A Diehl

= Fr. 326 Lobel-Page = Fr. 208 Voigt

[«Δεν ξέρω πούθε οι άνεμοι φυσούν· γιατί τη μια απ' εδώ, τη μια από 'κει κυλάει το κύμα· κι' ανάμεσα κι' εμείς παραδέρνουμε με το μαύρο

καράβι μας, πάρα πολύ μοχτώντας μέσα στη μεγάλη τρικυμία· το κατάστρωμα έχει πλημμυρήσει· όλο το πανί μας είναι πια κατασχιμένο και σε μεγάλα κρέμεται κουρέλια· χαλαρωθήκαν τα σκοινιά...»

Μετάφραση Λεκατσά Fr. 31]

**Το πλοίο της πολιτείας, ακυβέρνητο από κακούς κυβερνήτες
απόκαμε και δεν έχει την όρεξη να παλαίψει για την σωτηρία
του. Τσακίστηκε σε ύπουλο ύφαλο και βολοδέρνει έρμαιο.**

καὶ κύματι πλάγεις[αν ἀλιρρ[όθωι]
ᾧμβρωι μάχεσθαι χε[ίματί τ' ἀγρίωι]
φαῖσ' οὐδεν ἰμέρρ[ην, ἀφάντωι]
δ' ἔρματι τυπτομ[έναν ράγημεν].
κῆνα μὲν ἐν τούτ[οισι· ...

Αλκαῖος, Fr. 49 Reinach–Puech = Fr. 46B Diehl = Fr. 73 Lobel-Page = Fr. 73 Voigt

[«κί' απ' το φουρτουνιασμένο κύμα το καράβι χτυπημένο, λέει πως δεν ποθεί πια με την βροχή και την καταγιδα να παλεύει, και σε ύφαλο αφανέρωτο καθώς χτυπιόταν ερραγίστη. Κί' εκείνο μεν σ' αυτά τώρα βρίσκεται».

Διορθωμένη μετάφραση Λεκατσά, Fr. 40].

**Ο Αλκαῖος, και μέσα σε σαυτήν την περίσταση, εσθλός αυτός
αεθλοφόρος αριστείας και θεράπων των Μουσών, ιεροφάντης
ποιητής του Ελληνισμού, παίζει το Κοσμικό παιχνίδι του
πρωθήβη Άνακτος, “του οποίου το μαντείο είναι στους
Δελφούς”. Η πολιτεία βουλιάζει. Αλλ' αυτός θέλει απόψε να
ξεχαστεί γλεντώντας, τραγουδώντας τα ποιήματά του,
πίνοντας και τερπόμενος με τον φίλο του μαζί με τον όμορφο
Βύκχι.**

Ακολουθούν παπυρικά σπαράγματα στο προηγούμενο κείμενο, αλλά αρκετά για να καταστήσουν το νόημα αδιαμφισβήτητο.

κήνα μὲν ἐν τούτ[οισιν· ἔγω δὲ πᾶι
 τούτων λελάθων ᾧ φίλε, βόλλομαι
 σύν τ' ὕμμι τερπ[ώλ]α[ς] τυχοίην,
 καὶ πεδὰ Βύκχιδος αὖ θ[αμίσδην].

[Συμπληρώσεις κατά Theander, Diehl, Hunt].

Πολλές φορές μας κοινοποιεί ο ποιητής, και στα σωζόμενα σπαράγματα του έργου του, αυτήν του την διάθεση. Δεν είναι η ποίησή του σημαντικώτερη για την ανθρώπινη ευδαιμονία από το τί θα γίνει στην Λέσβο γύρο στο 600 π.Χ. – ή τώρα;
 Δεν συνίσταται για τον Ελληνισμό όλο το νόημα της ύπαρξης στον ανθό του Κάλλους; Και δεν είναι ο “Κόσμος”, η κοσμική τάξη, το παιχνίδι του Κάλλους, που δεν έχει άλλο σκοπό από την επί-δειξή του ως επι-φάνεια του Απόλυτου στις Μορφές των Φαινομένων;

Αλλά στο παιχνίδι του κόσμου ανήκει και η θυμοειδής υπερηφάνεια και η “Κλέφτικη” παλληκαριά, και η αιδώς της ατιμίας και η τίσις για την προσβολή της τιμής.

Κι έτσι μετά το ξεφάντωμα του κάλλους, την άλλη μέρα (“ἐς τὰν ἄψερρον ἀ[μέραν]” του επομένου στίχου) ο Αλκαίος εκπέμπει θούριο ανδραγαθίας.

τὸ δηῦ]τε κῦμα τῶ π[ρ]οτέ[ρω] ἵνεμω
 στείχει,) παρέξει δ' ἄ[μμι] πόνον π[ό]λυν
 ἄντλην, ἐπ]εὶ κε νᾶ[ος] ἔμβαι

φαρξώμεθ' ὡς ᾠκιστ[α] τοίχους
 ἐς δ' ἔχυρον λίμενα δρό[μω]μεν.

καὶ μή τιν' ὄκνος μόλθ[ακος] ὕμμέων
 λάβη, πρόδηλον γὰρ μέγ[α] σύμφερον·
 μνάσθητε τῶν πάροιθα μ[ό]χθων·

νῦν τις ἄνηρ δόκιμος γε[νέσθω.

καὶ μὴ καταισχύνωμεν [ἀνανδρία]

ἔσλοις τόκης γᾶς ὕπα κλειμένοις

Αλκαίος Fr. 41-42 Reinah-Puech = Fr. 119-120 Diehl

= Fr. 6 Lobel-Page = Fr. 6 Voigt

[“...το κύμα απ’ τον πρωτύτερο άνεμο ζυγώνει κατά ἄω και πολύ κόπο θα μας δώσει τα νερά ν’ αδειάσουμε απ’ τ’ αμπάρι, καθώς στο πλοίο θα μπη (?) ..

...ἄς φράξουμε ὄσο πιο γοργά του καραβιού μας τα τοιχώματα και σε λιμάνι ασφαλισμένο ας δράμουμε. Και μη γυναίκεια ακαματιά πάρει κανέναν από σας· γιατί ολοφάνερο μεγάλο μπρος συμφέρο· θυμηθήτε τους περασμένους μόχθους· τώρα είν’ η στιγμή να δείξει ο κάθε άντρας την αξία του. Και μ’ αναντρία να μη καταντροπιάσουμε τους αριστείς πατέρες μας, που τώρα κάτω απ’ το χώμα κοιτώνται”

Διορθωμένη η μετάφραση Λεκατσά Fr. 75-76]

Επικαλείται αρωγούς της ηρωικής επανάστασης στην Λέσβο προς σωτηρίαν της πατρίδος του, συλλήπτορας Θεούς του μεγάλου έργου, τους Δίδυμους της Δωρικής Πελοποννήσου, τους Διόσκουρους της Σπάρτης.

δεῦτέ μοι νᾶ]σον Πέλοπος λίποντε[ς

παῖδες ἴφθ]ιμοι Δ[ίος] ἠδὲ Λήδας

ἰλλάω]ι θύ[μ]ωι προ[φά]νητε, Κάστορ

και Πολύδε[ν]κες,

οἳ κατ εὔρηαν χ[θόνα] καὶ θάλασσαν

παῖσαν ἔρχεσθ’ ὠ[κνύ]δων ἐπ’ ἵππων,

ῤῥᾶ δ’ ἀνθρώποι[ς] θα[ν]άτω ῤύεσθε

ζακρυόεντος

εὐσδ[ύγ]ων θρώσκοντ[ες ὄν] ἄκρα νάων
 π]ήλοθεν λάμπροι προ[τον' ὄν]τρ[έχο]ντες,
 ἀργαλέαι δ' ἐν νύκτι φ[άος φέ]ροντες
 νᾶϊ μ[ε]λαίνοι·

Αλκαίος Fr. 20 Reichach-Puech = Fr. 78 Diehl
 = Fr. 34 Lobel-Page = Fr. 34 Voigt

[“Ελάτε μου, την νήσο του Πέλοπος αφήνοντας, σεις, Ισχυροί γυιοί του Δία και της Λήδας, ελάτε με ελεήμονα θυμό και λάμψετε μπροστά μας, Κάστορα και Πολυδεύκη, που σ' όλη επάνω την πλατειά τη γη κι' όλη τη θάλασσα γυρνάτε, καβάλλα σε γοργόποδα άλογα και τους ανθρώπους στο φτερό λυτρώνετε απ' το θάνατο τον παγωμένο, ανατέλλοντας κορφή-κορφή πάνω στα καλοζύγιαστα καράβια, καθώς από μακριά έρχεστε και σκαρφαλώνετε στους προτόνους και μέσα στη φοβερή νύχτα φέρνετε φως στο μαύρο καράβι”.

Διορθωμένη η μετάφραση Λεκατσά Fr. 135].

Στην τελευταία φάση, και ιδιαίτερα κατά το τέλος, του Βυζαντίου η κοινωνία είχε αποξενωθεί από το πολιτικό κατεστημένο το οποίο είχε οδηγήσει την Αυτοκρατορία στον απόλυτο ξεπεσμό. Η πολιτική, στρατιωτική και οικονομική παρακμή είχε αρχίσει αφότου τον 11ο αιώνα η πολιτειακή μορφή της Αυτοκρατορίας μετέπεσε από μοναρχία επί στρατιωτικής βάσης σε ολιγαρχία γεωκτημόνων.

Το κράτος πολιτεύεται πλέον υπέρ των συμφερόντων αυτής της ολιγαρχίας, ο δε Λαός δυναστεύεται. Αρκεί η αντιπαραβολή των Εδίκτων των Μακεδόνων Αυτοκρατόρων προς τα μέτρα των Κομνηνών για να διαλάμψει η διαφορά της πολιτικής στο θέμα της ολιγαρχίας αφ' ενός, των συμφερόντων της κοινωνίας αφ' ετέρου. Η βαρειά φορολογία είναι πάντα αδιάψευστο σημάδι διοικητικής ανεπάρκειας και γενικευμένης δυσλειτουργίας, όπως και κραυγαλέα μαρτυρία διάστασης Κοινωνίας και Καθεστώτος. Στην άκρα παρακμή αποτελεί ένα ανέκφυκτο φαύλο κύκλο.

Όμως το πνευματικό, καλλιτεχνικό και θρησκευτικό στερέωμα της Αυτοκρατορίας έμενε στερεά προσηλωμένο στην πολιτισμική ταυτότητα του Ελληνισμού και έτσι εμεγαλουργούσε. Έχουμε κατ' αυτόν τον τρόπο το απόλυτο και μοναδικό ιστορικό παράδοξο: μια καταρρέουσα πολιτική, στρατιωτική και οικονομική διακυβέρνηση να συνοδεύεται από μια υπερακμάζουσα πολιτιστική δημιουργία. Ο πνευματικός κόσμος, με τριπλή πρωτοπορία τους λόγιους, τους αγιογράφους και τους μοναχούς, αντλούσε από την ταύτισή του με το αιώνιο βίωμα του Ελληνισμού και την αδιάσπαστη επαφή του με το αδιάστροφο ένστικτο του Λαού, ακένωτη ενέργεια εις απαρτισμό πολιτισμού ύψους.

Ταυτόχρονα, αυτόματα εμπεδωνόταν, και όπου έδει καλλιεργείτο και διευρύνετο, το χάσμα προς την Δύση, όχι προς αποκοπή σχέσεων αλλά προς ορθοτόμησή τους κατά τον χρυσούν κανόνα ότι η Ευρώπη συνίσταται πολιτισμικά επί ανικανοποίητου έρωτος Ελληνισμού. Είναι απόλυτη ανάγκη για το καλό αμφοτέρων, η μή συνεύρεσή μας. Καλώς έχει εν προκειμένω η συμβουλή της αγνείας και αποχής συνουσίας. Απλά διότι οι ουσίες δεν εναρμονίζονται ει μή δια βίας, η οποία στους Δυτικούς μεν είναι ωφέλιμος βασανισμός σε μας δε είναι ολέθρια βλάβη.

Τρανό παράδειγμα εις διασάφηση των λεγομένων μου παρέχει η εξιστόρηση των αθλιότητων κατά την επάρατο Σύνοδο της Φλωρεντίας. Διαθέτουμε δε αφήγημα των πεπραγμένων εκ των

έσω, τα απομνημονεύματα του Συρόπουλου, Μεγάλου Εκκλησιάρχου του Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος όχι μόνον ήταν άμεσος γνώστης των διαδραματιζομένων ως παρών σε αυτά, αλλά και εξ απορρήτων μέτοχος και κριτής Εκκλησιαστικών και Πολιτικών κρυπτειών.

Η ανάγνωση και μελέτη των Απομνημονευμάτων του Συρόπουλου έπρεπε να είναι μόνιμο μέλημα όχι μόνον των θρησκευτικών αλλά και των πολιτικών και διπλωματικών ταγών του κακοδαίμονος ΝεοΕλληνικού κράτους. Όχι φυσικά αυτών του Καθεστώτος.

Ιδού πως τελειώνει τους λόγους του ο Συρόπουλος:

Α δὴ πάντα θελήματι τοῦ Θεοῦ ὡς οἶμαι ἐγίνοντο, ἐξ ὧν πέπεισμαι ὡς οὐ παραχωρήσει ποτὲ ὁ Θεὸς συστήναι τὴν Φλωρεντιανὴν ἔνωσιν, οὐδὲ ἐάσει πειρασμοῖς ἐμπεσεῖν τοὺς διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον κατὰ τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνιζομένους, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ καλῶς διορθώσει καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς καὶ πάτριον ἡμῶν δόξαν ἀποκαταστήσει, καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένους στηρίξει καὶ βεβαιώσει καὶ νικητὰς ἀναδείξει καὶ τὴν δοκοῦσαν μὲν, μὴ οὖσαν δὲ ὁμως, ἔνωσιν ἀληθῶς διαλύσει καὶ ἀνατρέψει, καὶ εἰρηναίαν καὶ ἀστασίαστον τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ καταστήσει τε καὶ διατηρήσει ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεός, καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐπισειομένων ἡμῖν φόβων τε καὶ κινδύνων ἀπαλλάξει καὶ ἀβλαβεῖς διαφυλάξει καθὼς ἐποίησε πολλάκις καὶ ποιεῖ πάντοτε ὑπὲρ ἡμῶν τε καὶ τῆς Πόλεως ταύτης διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν καὶ ἀγαθότητα.

Συλβέστρος Συρόπουλος, *Απομνημονευμάτων IB', 18* (V. Laurent (ed.), *Les "Memoirs" du Grand Ecclésiarque de l' Eglise de Constantinople Sylvestre Syropoulos sur le concile de Florence (1438-1439)*, p. 574)

Και τώρα καταλήγοντας και τελειώνοντας τούτα και εγώ, να το μέγα ζήτημα:

Είναι αγαθότητα ή πονηρία η υπόθεση ουσιωδών ταυτωτικών σχέσεων πολιτισμικού Ελληνισμού και ιστορικής Ευρώπης, και η συνεπακόλουθος ελπίς αρωγής του Ελληνικού Λαού από την στενή σύνδεσή του με την πραγματική Ευρώπη;

Ο Συρόπουλος ομιλεί για πειρασμούς των αγαθών. Αλλά ο Παπαδιαμάντης το πρόβλημα στην εδραία του θεμελίωση:

Αν πρόκειται για αγαθότητα είναι μωρή και ολέθρια, αν πρόκειται για πονηρία είναι παιδαριώδης πανουργία!

Νάτος ο ατόφιος Ελληνικός λόγος του, προπαίδια για την νέα Ημέρα:

«Τινές δὲ τῶν ζωγράφων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐφιλοτιμήθησαν να ζωγραφίσωσι τὸν Μάρκον τὸν Εὐγενικὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, βαστάζοντος τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον καὶ τὴν ποιμαντικὴν ράβδον, καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κείμενον τὸν Πάπαν Νικόλαον, οὗ ἡ τιάρα πεπτωκυῖα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κυλινδεῖται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Μάρκου.

...

Δύσκολον τῷ ὄντι ζήτημα προτείνεται εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ μελετητοῦ τῆς ἱστορίας. Καὶ ἂν ὑπῆρχον ἐν τῇ συνόδῳ ἐκείνῃ δευτερεύοντά τινα καὶ τριτεύοντα πρόσωπα φρονούντα τὰ αὐτὰ πρὸς τὸν μητροπολίτην τῆς Ἐφέσου,..., πάλιν τὸ ζήτημα παραμένει ἀκέραιον. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς ὑπέγραψαν σύμπαντες τὸν ὄρον τῆς παπικῆς συνόδου. Ἀλλ' ἀντεπροσώπευον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἢ ὄχι; Ἐὰν ναί, διατὶ ὁ λαὸς ὁ ἑλληνικὸς δὲν ἀπεδέχθη τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐψηφισμένα;

Ἐὰν ὄχι, τί παθόντες ὑπέγραψαν δόγματα, ἃ δὲν εἶχον ἐντολὴν νὰ παραδεχθῶσιν; ...

Εἷς τῶν ὑπογραψάντων τὸν ὄρον ἦτο καὶ ὁ Βησσαρίων....

Παιδαριώδους βεβαίως πανουργίας τέχνασμα πρέπει νὰ ἦτο τὸ πραξικόπημα τοῦτο, ἂν ἦτο ὄντως τέχνασμα. Οἱ ἀνατολικοὶ ἐν τῇ ἀφελεῖ αὐτῶν πονηρία, τί ἐνόμιζον ἄρα, ὅτι ἠδύνατο νὰ πείσωσι τοὺς δυτικούς περὶ τῆς εἰλικρινείας των; Ἄλλ' οἱ ἐν Ρώμῃ ἦσαν ἀείποτε πονηρότεροι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ δὲν ἐπέιθοντο οὐδὲ διὰ τῶν ψηλαφητῶν τεκμηρίων. Οἱ ἐν Ρώμῃ ἦσαν δυσπιστότεροι καὶ τοῦ Θωμᾶ αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐπίστευον οὐδὲ τὰ ἀναμφηρίστως ἀποδεδειγμένα.

Μάρτυς τούτου αὐτὸς ὁ καρδινάλιος Βησσαρίων, ὅστις ἐπὶ ἡμισυν αἰῶνα ἠγωνίζετο ματαίως νὰ ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πρέπει νὰ μένη τις ἐν τῇ τάξει ἐν ἣ εὐρέθη ἀπ' ἀρχῆς, ὅσον ταπεινὴ καὶ πενιχρὰ καὶ ἄφαινετα αὐτῇ, αἰρετωτέρα δὲ εἶναι ἀείποτε ἢ ἔντιμος εὐτέλεια τῆς ἀδόξου καὶ κομώσης πολυτελείας καὶ τρυφῆς.

Οὐδὲν πλεονέκτημα δύναται νὰ ἰσοφαρίσῃ ποτὲ τὸ αἶσχος τοῦ αὐτομόλου καὶ τοῦ δραπετοῦ. Ἡ φιλοπατρία τοῦ καρδινάλιου Βησσαρίωνος καὶ οἱ συνεχεῖς αὐτοῦ καὶ καρτερικοὶ ἀγῶνες, οὓς ἠγωνίσθη ὅπως πείσῃ τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ νὰ ἔλθωσιν ἐπίκουροι ἡμῶν κατὰ τὸν βαθὺν ἐκεῖνον καὶ σκοτεινὸν μεσαίωνα, ἢ παιδεία καὶ ἢ πολυμάθεια αὐτοῦ, ἢ ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη τοῦ βίου, τὸ μακρὸν μαρτύριον ὅπερ ὑφίστατο ἔξωθεν μὲν ἐκ τῆς δυσπιστίας καὶ ψυχρότητος τῶν περὶ αὐτόν, ἔσωθεν δὲ ἐκ τῶν ἐλέγχων τῆς ἰδίας αὐτοῦ συνειδήσεως, οὐδὲν δύναται νὰ ἐκπλύνῃ τὸ ἄγος τοῦ ἐξωμότου. Τὸ μόνον ὅπερ ἠδύνατο ἐν μέρει νὰ ἀναπαύῃ τὴν κεκμηκυῖαν ταύτην συνείδησιν ἦτο ἡ ἐνδόμυχος αὐτοῦ πεποιθήσις, ἢ μᾶλλον ἡ ἔνδεια πάσης πεποιθήσεως χριστιανικῆς. Ὁ καρδινάλιος Βησσαρίων, ἱεράρχης δύο χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς, οὐδεμίαν εἶχεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν πίστιν. Τοῦτο ἐμφαίνεται ἐκ τινῶν ἀποσπασμάτων ἐπιστολῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν φιλόσοφον Πλήθωνα, οὗ ἦτο μαθητῆς καὶ ὄπαδός.

Ἐν τούτοις ὁ Πλήθων τούλάχιστον καθ' ἓν τι ἄλλὰ σπουδαῖον ἐπλεονέκτει τοῦ Βησσαρίωνος. Δὲν ὑπηρετεῖ τὴν ἐκκλησίαν ἢν ἐπολέμει, οὐδὲ μεθίστατο ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν εἰς μηδετέραν τούτων ἀνήκων. Ἦτο ἐλεύθερος, καὶ οὐδεμίᾳ ὑλικῇ ὑποχρέωσις συνέδεεν αὐτὸν πρὸς τὸ πνευματικὸν καθεστῶς".

Α. Παπαδιαμάντης, *Ἡ Γυφτοπούλα*, Μερ. Β', Κεφ. Α', *Ιστορικὴ Παρέκβασις*, σελ. 470-1, ἐκδ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου, Ἄπαντα, Τόμος Πρῶτος.

Το πρόβλημα ετέθη, και ο Παπαδιαμάντης το γνωρίζει. Αυτός ο «φτωχούλης του Θεού» (καλά που δεν τον είπαν σαλόν δια Χριστόν!) στα ζωκκλήσια. Αλλά που θα ίστατο ορθός επί Ελληνικῆς ταυτότητας, στην κρατική επισημοκρατία της κρατούσης Εκκλησίας;

Το πρόβλημα ονομάζεται: Βησσαρίων, Σχολάριος ἢ Πλήθων;

Το οποίο εν τέλει σημαίνει πρακτικά εδώ και τώρα ότι αν οι Κρατικοί Εκκλησιάρχες, Ευρωπαϊστές κι αυτοί σαν ὄλο το Καθεστῶς, δεν αφήσουν τον Λαό να καμαρώσει για την δική του Ορθοδοξία (με τα δογματικά και τα κάλλη του Ελληνισμού, με τις νεράιδες και τα πνεύματα της φύσης και τα πανηγύρια και τὰ που θέλει η λαϊκὴ ψυχὴ) – έ, καλά, λίγο το κακό για μας και πάρα πολύ γι αυτούς. Αυτοί μεν θα μείνουν μόνοι τους δακτυλοδεικτούμενοι σαν τους Ενωτικούς στην Πόλη, εμείς δε θα συνοργιάσουμε τις τελετές του κλασσικού ὕψους και τις γιορτές της δημοτικῆς παράδοσης. Τόσο ευκολώτερα, ὅσο τώρα πια το Εκκρεμές του Ελληνισμού ἔχει διαδράμει δις το τόξο του, ορθά και ανάδρομα, ἀπὸ της Αρχαίας τελεολογίας στην Ορθόδοξο σωτηριολογία. Δυο πόλοι του

εκκρεμούς που αλληλοπεριχωρούνται, και μόνον διαφέρουν κατά την επικράτεια του ενός ή του ετέρου στοιχείου, ένθεν μεν με τα Ορφικά και τα αγιώτατα Μυστήρια, κακείθεν δε με την λατρεία του Λόγου και του Κάλλους και την αντιεσχατολογική αλλά τελεολογική βίωση της αιωνιότητας στον χρόνο.

Αν του στερήσουν του Λαού το καμάρι να μην είναι το ίδιο στην Ορθοδοξία του με τους Δυτικούς, τότε θα περηφανευθεί για το κλασσικό άνθος του και την δημοτική ρίζα του με μια αγερωχία που θα καταπλήξει τους φτωχοδιαβόλους της αγαθής πανουργίας, οι οποίοι ουδέ το ένα καταλαβαίνουν (λογαριάζοντάς το αγαθοπροαιρετικά ως Ευρωπαϊκό) ουδέ την άλλη αισθάνονται (σχιζοφρενούμενοι για το αν τους είναι συμφερότερο να την οικειοποιηθούν ως «εθνική» ή να την απορρίψουν ως βαρβαρική).

Ελληνισμός και Ευρωπαϊσμός είναι πολιτισμικά και γεωπολιτικά ασύμβατα.

Η Ελλάδα δεν είναι (ας εξωρήσουμε το μικρό «ανήκει») ούτε Δύση ούτε Ανατολή, ούτε Βορράς ούτε Νότος.

Στους Δελφούς υψώνεται ο Άξων του Κόσμου και της Ιστορίας.

15 Απριλίου 2016